

Gerard Kramer

Over afgodenoffers, en het wel of niet eten van offervlees

WoordStudie

-

In de tijd van de Bijbel werden er naast de ene, ware God ook afgoden vereerd. Dat is in onze tijd niet anders. In de eerste eeuw was het niet voor iedereen duidelijk of christenen offervlees mochten eten. De apostelen hebben daarover onderwijs gegeven. Is dit nog actueel? Jazeker! Sommige christenen willen niet eten in een Chinees restaurant dat de naam Boeddha draagt of Boeddhabeelden voor de deur heeft staan. Hebben deze christenen gelijk?

Wat betekent het Griekse woord?

Het gaat om het Griekse woord *eidoolothuton*. Daarin zit de stam van het woord *eidoolon* (= afgod), en van het werkwoord *thuoo* (= offeren). De meest gekozen vertaling is 'afgodenoffer'. Anderen vertalen 'wat aan de afgoden is geofferd'. De meest neutrale vertaling is 'offervlees', oftewel 'vlees bestemd om geofferd te worden'.

Hoe spreekt de Schrift erover?

Op de zogenaamde apostelvergadering van Handelingen 15 is door de apostelen in Jeruzalem afgesproken dat aan degenen die uit het heidendom tot bekering

kwamen, niet de besnijdenis en de Joodse spijswetten moesten worden opgelegd, maar dat zij zich aan een viertal noodzakelijke voorschriften moesten houden. Eén van deze noodzakelijke dingen was dat zij zich moesten onthouden van *wat aan de afgoden is geofferd* (Hand. 15:29), oftewel dat zij zich moesten wachten voor *wat aan de afgoden is geofferd* (Hand. 21:25). Dit laatste werd namelijk beschouwd als één van de ‘verontreinigingen’, namelijk die van (= veroorzaakt door, samenhangend met) de afgoden (zie Hand. 15:20).

Paulus schrijft heel genuanceerd over dit onderwerp. Hij lijkt zichzelf zelfs tegen te spreken. Vond hij het nu wel of niet goed? In 1 Korintiërs 10:18-19 schrijft hij: ‘Kijkt u naar Israël naar het vlees. Hebben niet zij die de offers eten, gemeenschap met het altaar? Wat wil ik hiermee dan zeggen? Dat een *afgodenoffer* iets is of dat een afgod iets is? [Nee], maar dat wat de volken offeren, zij dat aan de demonen offeren en niet aan God; ik wil niet dat u gemeenschap hebt met de demonen’. Conclusie: Paulus zegt hier dat het eten van afgodenoffers voor christenen niet is toegestaan, *als dit gebeurt in het kader van de heidense offerdienst*. Er is hier immers sprake van offeren op een altaar, en wel door heidenen, en dat aan demonen. Aan zo’n ritueel kun je als christen niet deelnemen! Dat kun je niet maken, zegt hij even verder: ‘U kunt niet deelnemen aan de tafel van de Heer en aan de tafel van de demonen’. Dat dit fout is, blijkt ook uit twee plaatsen in het boek Openbaring. Tweemaal wordt het eten hier als iets volledig verkeerds vermeld. Zie Openbaring 2:14, waar staat dat het Bileam was, die Balak leerde de zonen van Israël een strik te spannen, om *afgodenoffers* te eten en te hoereren. En verderop in vers 20 is sprake van een valse profetes (de vrouw Izebel), die de slaven van de Heer leert en misleidt om te hoereren en *afgodenoffers* te eten.

Maar in 1 Korintiërs 8 lijkt Paulus een andere mening te hebben. In 8:1 schrijft hij: ‘wat nu de *afgodenoffers* betreft’, en dan volgt een tussengedeelte waarna hij nog eens opnieuw begint in vers 4: ‘wat dan het eten van de *afgodenoffers* betreft’. Je zou verwachten dat Paulus vervolgens schrijft: dat mag niet! Maar hij schrijft iets anders. In vers 7 volgt: ‘maar sommigen, tot nu toe in hun geweten niet vrij van de afgod, eten het als *afgodenoffer*, en hun geweten, omdat het zwak is, wordt bevlekt’. Er was kennelijk een situatie denkbaar dat offervlees wel werd gegeten, maar niet als *afgodenoffer*. Bij elke heidense afgodstempel kon men vlees kopen met de bedoeling dit voor de heidense cultus te bestemmen en zelf ook ervan te eten tijdens de offermaaltijd. Je zou zulk vlees kunnen aanduiden als offervlees: het werd *afgodenoffer* als het daadwerkelijk op het altaar werd gelegd en vervolgens aan de offertafel aan de offeraars ter consumptie werd aangeboden.

In de praktijk werd echter niet al het voorradige vlees aan offeraars verkocht. Wat overbleef, kon gewoon gekocht worden voor consumptie thuis of in het bij de tempel aanwezige restaurant worden gegeten, *maar dan wel los van welk afgodisch ritueel dan ook!* Maar dat moest je wel onderscheiden, en dat deed niet iedereen. Sommigen dachten: Ik zag mijn broeder in het tempelrestaurant eten, dus is hij een afgodendienaar! Daarop doelde Paulus, toen hij in 8:10 schreef: 'Want als iemand u, die kennis hebt, in een afgodstempel ziet aanzitten, zal zijn geweten, daar hij zwak is, niet aangespoord worden om de *afgodenoffers* te eten?'

Paulus gebruikt een sterke uitdrukking: 'in een afgodstempel aanzitten' – jawel, maar dan wel aan een gewone maaltijd, en niet aan de offermaaltijd! En zo is het ook bij de moderne Chinees met zijn Boeddhabeelden. Mogelijk hebben die voor de eigenaar – maar niet voor u – een betekenis. Maar in zijn restaurant zit u niet samen met Boeddhavereerders aan een religieuze maaltijd, maar eet u gewoon de door u gekozen Chinese maaltijd en mag u de Heer ervoor danken! En als uw broeder dat niet begrijpt en denkt dat u het helemaal fout doet en zo in gewetensnood raakt – laat het dan achterwege. Niet omdat u het fout deed, maar als teken van liefde voor uw broeder. Dat is ten diepste het onderwijs van 1 Korintiërs 8!

Oude Sporen 2016

